

VAPAA-AJATTELIJAIN JUHLAVUOSI ALKOI KÄRÄJILLÄ (25.1.2007)

Helsingin käräjäoikeudessa päästiin 10.1.2007 käsittelemään rikosjuttua (Dno R06/4524; asianro R 05/6202), joka oli 26.9.2006 lykätty seuraavaan vuoteen. Jutussa on kyse kunnianloukkauksesta (Rikoslain 24 luku, 9 §). Syyttäjä syyttää Heikki Juhani Väisästä Juha Pekka Artturi Kukkosen kunnian loukkaamisesta, johon syytteeseen Kukkonen on yhtynyt. Jutun alkutahdit selostettiin aiemmin (<http://www.ateistit.fi/uutiset/uuti107.html>).

Istunnon tuomarina toimi edelleen Minna Hällström ja syyttäjänä Jaakko Tapala. Lautamiehinä olivat Simo Utriainen, Timo Karonen ja Elisabeth Hindsberg. Juha Kukkosen avustajaksi oli nyt tullut asianajaja Kirsi Uoti, ja Heikki Väisäsen avustajana toimi nyt asianajaja Antero Sarnesto. Yleisöä oli taas paikalla, joskin vähemmän kuin edelliskerralla.

Esitutkinta

Esitutkintapöytäkirjan mukaan poliisi oli katsonut tapahtuneeksi rikokseksi kunnianloukkauksen lisäksi laittoman uhkauksen. (Syyttäjä ei ole kuitenkaan syyttänyt Väisästä tästä teosta.) Tapahtumien sanotaan sattuneen 6.12.2004–10.6.2005 välisenä aikana. Näin siitä huolimatta, että Anneli Aurejärvi-Karjalaiselle lähetetyiksi sanottuja tekstiviestejä, joita myös väitetään asiattomiksi ja Kukkosen kunniaa loukkaaviksi, alkoi tulla jo 4.12.2004. Tutkintailmoitus mainitsee todistajina Anneli Aurejärvi-Karjalaisen, Arto Tiukkasen ja Paula Vasama-Everest-Philipsin. He eivät toistaiseksi ole esiintyneet todistajina oikeuden istunnoissa, eikä heitä kuultu henkilökohtaisesti esitutkinnassa. Tutkintapyyntöön Kukkonen toimitti poliisille 16.5.2005. Kukkonen pitää "erittäin loukkaavina" hänelle ja todistajille lähetettyjä teksti- ja sähköpostiviestejä. Muutaman viestin Kukkonen tulkitsee niin, että Väisäsen pyytää häntä tekemään itsemurhan.

Väisästä kuulusteltiin 3.6.2005. Taustana ovat jännitteet Helsingin Vapaa-ajattelijat ry:n (HVA) toiminnassa. Kaikki viisi henkilöä ovat olleet yhdistyksen hallituksen jäseniä. Ensimmäisen joulukuussa 2004, hallituksesta jättäytyi pois Väisänen. 8.2.2005 hän erosi koko yhdistyksestä. Väisänen on entinen Kukkosen apuri. Tätä kirjoitettaessa myös Aurejärvi-Karjalainen on jättänyt hallituspaikkansa. Hänenkin on Kukkosen apuri.

Väisänen kertoo viestien johtuvan mielentilastaan ja siitä, että hän arvosteli Juha Kukkosen huonoa toimintaa HVA:ssa. Väisänen kertoo toimineensa 1.10.2004 lukien viisi kuukautta HVA:n toimistosihteerinä. Hänen mukaansa HVA:n kirjanpito ja kassanhoito olivat hänen aloittaessaan sekavassa tilassa. Myös yhdistyksen jäsenrekisteri oli rempallaan. Edelleen Kukkonen ei ollut toimittanut yhdistyksen arkistonhoitaja Tiukkaselle pyynnöistä huolimatta yhdistyksen pöytäkirjoja useilta vuosilta (1996–2001). Kukkonen ei pitänyt yhteyttä käytännön asioita yhdistyksessä hoitaviin henkilöihin, eikä yhdistyksen puheenjohtajana valvonut heidän toimintaansa.

Väisänen moitti Kukkosta myös siitä, että tämä eräässä televisio-ohjelmassa esitteli Exitus ry:n toimintaa seisoen Vapaa-ajattelijain liiton toimiston edustalla (Kukkonen oli tuohon aikaan em. liiton pääsihteeri) aiheuttaen näin sekaannusta. Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja Erkki Hartikaisesta ja liiton toimiston- ja taloudenhoitaja Kimmo Sundströmistä Kukkonen valitti HVA:n hallituksen kokouksissa "ainakin 5 vuotta". Kukkonen oli väittänyt, että Sundström on häntä kohtaan ilkeä ja loukkaa häntä. (Sundström on asiasta eri mieltä. Viitataan mm. Uudenmaan työsuojelupiirille toimittamaani muistioon 12.5.2003 (liitteineen 61 sivua), jossa selostetaan minuun kohdistunutta epäasiallista kohtelua, painostamista, kiusaamista, henkistä väkivaltaa ja häirintää työpaikallani Vapaa-ajattelijain liitossa vuosina 1994–2003.)

Värikkään kielenkäytön kielikuvineen Väisänen myönsi, mutta kiisti esittäneensä valheellista tietoa tai vihausta tai halventaneensa Kukkosta siten että tälle olisi aiheutunut vahinkoa tai kärsimystä.

Kukkonen on tutkintapyyntönsään luetellut 15 Väisäsen 5.5.–7.5.2005 lähettämiksi sanottua tekstiviestiä, joita hän pitää "erittäin uhkaavina" ja joista osa oli "selviä kehotuksia tehdä itsemurha, sillä Väisäsen ei aivan ilmeisesti pidä Juha Kukkosesta". Mm. huudahduksen Hyp-pää järveen! Kukkonen katsoo itsemurhakehotukseksi.

Kukkonen katsoi myös, että Väisäsen käynnit Vapaa-ajattelijain liiton toimistossa olivat "uhkaavia", vaikka Kukkonen ei toisen käynnin aikana ollutkaan paikalla.

Väisäsen ilmoitti kirjeitse 5.6.2005 Kukkoselle, että keskusteltuaan asianajajansa kanssa, he olivat tulleet siihen tulokseen, ettei laitonta uhkausta ole esitetty. 10.6.2005 liiton keskustelulistalle kello 18.11.05 lähetetyssä viestissä (HUUHAA-varoitus) Väisäsen kertoo avustajansa sanoneen, "ettei mitään laitonta uhkausta ole".

Kukkonen lähetti em. kirjeen poliisille 7.6.2005, sanoen Väisäsen vääristelleen tekojaan ja kirjoitti: "Epäilen, onko hänen asianajajansa sanonut, että Väisäsellä olisi oikeus uhata Juha Kukkos henkeä." Tällaista Väisäsen asianajajan sanomaksi epäiltyä lausumaa ei kuitenkaan Väisäsen kirjeeseen sisälly. Sellaisesta ei puhuta myöskään 10.6.2005 kello 18.11.05 lähetetyssä sähköpostiviestissä.

Väisäsen piti Kukkos tekemää tutkintapyyntöä ja Kukkos kommentteja poliisille turhan aikaisina ilmaisten asian lorunomaisesti "litsis lätsis lätäkössä on niin hauska pomppia".

Arto Tiukkaselle Väisäsen 5.5.–7.5.2005 lähettämiksi sanottuja tekstiviestejä on kahdeksan. Niihin kuuluu viesti, jossa on virke "Lataan tykit, mut ekaks mä ammun Juhan.", josta Kukkonen erikoisesti huolestui.

Anneli Aurejärvi-Karjalaiselle Väisäsen 4.12.–6.12.2004 lähettämiksi sanottuja tekstiviestejä on seitsemän. 5.5.2005 alkaen lähetettyjä viestejä on 17. Näissä Väisäsen puhuu mm. omasta terveydestään. Lisäksi Väisäsen lähetti AAK:lle kolme sähköpostiviestiä ja yhden viestin liiton keskustelupalstalle.

Esitutkintapöytäkirjasta löytyy n. 15 sellaista sanaa tai luonnehdintaa, joita voisi pitää puhekielisinä, vähättelevinä tai moittivina. Tämän kirjoittaja toimi useita vuosia aktiivisesti Helsingin Vapaa-ajattelijat ry:ssä ja on toiminut vuosikymmeniä useissa muissakin vapaaajattelijayhdistyksissä. HVA:ssa tällainen, ja karkeampikin kielenkäyttö, oli melko tavanomaista ja hyväksyttävääkin. Muissa yhdistyksissä sellaista ei esiintynyt. Ovatko nämä sanat ja ilmaukset myös Kukkos kunniaa loukkaavia, siihen tuomioistuimilla on nyt kantaa.

Väisäsen mukaan Kukkonen toimitti Pasilan poliisille 23.6.2005, siis sen jälkeen, kun Väisästä oli kuulusteltu, vielä nipun asiakirjoja, joita Väisäsen ei ole nähnyt lainkaan. Väisäsen mielestä esitutkinnassa hänelle olisi pitänyt esittää myös nämä asiakirjat.

Sovittelu

Jutussa yritettiin sovittelua Heikki Väisäsen aloitteesta syys-lokakuussa 2005. Sovittelu voi kuulostaa kannatettavalta ajatukselta, mutta sovittelu lopettaa riitelyn.

Kukkonen kirjoitti, ettei "ymmärrä, mikä tällaisen sovittelun tarkoitus oikeasti on". Hänestä sovittelu on "kehitetty rikoksen tekijää suojelevaksi ja rikoksen uhrin vahingoksi". "Kukaan ei näytä piittaavan uhrin asemasta." Kukkonen moittii poliisia "rikoksen tekijän" suojelusta. Hän ei ymmärrä mihin sovittelulla pyrittäisiin, mutta haluaisi tietää miksi Väisäsen uhkasi ampuu hänet tai mitä Väisäsen oikein tarkoitti viestillään.

Eikö sovittelussa voitaisi juuri kertoa miksi tällainen viesti lähetettiin tai mitä sillä tarkoitettiin, ellei Kukkonen sitä tiedä? Kukkonen kysyy "Onko se sovittelua, jos Väisänen lupaa olla ampumatta minua?" Niin, onko? (Väisänen kiisti uhanneensa ampua Kukkosen.) Aiemmin Kukkonen kertoi, että hän huolestui, kun hänet luvattiin ampua. Kukkosen argumentoinnista ei käy selville mitä hän viime kädessä haluaa. Mutta ensi kädessä tarjottua sovittelumenettelyä Kukkonen ei halua.

Istunto

Syyttäjän mukaan Väisänen oli lähettänyt Juha Kukkoselle, Anneli Aurejärvi-Karjalaiselle ja Arto Tiukkaselle useita Kukkosta halventavia tekstiviestejä. Kukkonen yhtyi syyttäjän vaatimukseen vaatien Väisäselä korvausta henkisistä kärsimyksistään 700 euroa laillisine korkoineen 7.5.2005 lukien. Lisäksi hän vaati korvauksen oikeudenkäyntikuluistaan laillisine korkoineen kuukauden kuluttua ratkaisupäivästä lukien.

Juha Kukkonen (oik.) ja Kirsi Uoti sekä Heikki Väisänen ja Antero Sarnesto.

Avustaja Sarnesto sanoi Väisäsen kiistävän syytteen ja kärsimyskorvauksen sekä määrältään että perusteeltaan. Väisänen sanoo muistavansa lähettäneensä osan viesteistä, mutta ei muista viestien sisältöä. Kunniaa loukkaavia viestejä hän kielsi lähettäneensä. Kaikki mainitut neljä henkilöä olivat olleet Helsingin Vapaa-ajattelijat ry:n hallituksen jäseniä ja tässä yhdistyksessä oli ollut tapana reipaskin kielenkäyttö.

Syyttäjä kertoi taustana olevan ristiriitaisuudet Helsingin Vapaa-ajattelijat ry:ssä.

Väisäsen avustaja Sarnesto kuitenkin kielsi Väisäsen lähettäneen kuvattua sisältöisiä tekstiviestejä. Väisäsen lähettämät viestit eivät olleet näin loukkaavia. Mistä viestit on otettu?, hän kysyi.

Kukkonen kertoi todisteluna, ettei hänellä ollut riitaa Väisänen kanssa, mutta Väisänen oli moittinut häntä ja sanonut Kukkonen toimineen yhdistyslain vastaisesti. Näin Väisänen synnytti riidan. Kukkonen ollessa toukokuussa 2005 loma- ja työmatkalla Islannissa, hän alkoi saada jo aamusta tekstiviestejä Väisäselä. Viestejä tuli päivän mittaan kymmenkunta ja ne kaikki ovat tallessa. Kukkonen sanoi julkistavansa viestit kavereilleen Suomessa. Nämäkin kaverit, siis Aurejärvi-Karjalainen ja Tiukkanen, olivat saaneet samantapaisia viestejä Väisäselä. Kaikki viestit ovat heillä tallessa.

Syyttäjä kysyi nyt Kukkoselta onko esimerkiksi 5.5.2005 saapunut tietty viesti tallessa.

Kukkonen sanoi luulleensa, että poliisi olisi jo selvittänyt viestiasiat. Poliisi ei ollut kuullut Kukkoselta henkilökohtaisesti. Kukkosella oli kaksi matkapuhelinta, joista hän alkoi etsiä viestejä esille. "Tästä on vaikea näitä löytää", hän sanoi. Kun viestejä ei löytynyt, avustaja Uoti muistutti, että esitutkinnassa Väisänen myönsi lähettäneensä viestit. Kukkonen ei löytänyt sitä viestiä, jonka syyttäjä pyysi hakemaan esille. Kukkonen sanoi, että viestit toimitettiin poliisille 16.5.2005. Nyt etsitty viesti on poistunut puhelimesta, sitä ei ole tallella, Kukkonen totesi.

Aikaa kului. Tuomari sanoi, että pitäisi löytää kunniaa loukkaavia viestejä. Kukkonen vastasi, ettei niitä löydy, "kadonneet, suurin osa!". Mutta Tiukkasella ja Aurejärvi-Karjalaisella olisi viestejä puhelimissaan, näin he olivat vielä 9.1.2007 Kukkoselle ilmoittaneet.

Tuomari totesi, että asiassa oli kuultu puhekielessä haukkumasanoina käytettyjä ilmaisuja. Hän ei maininnut, että nämä haukkumasanat olisivat olleet kunniaa loukkaavia ilmaisuja. Hän ja syyttäjä kysyivät avustaja Uotilta pitäisikö hankkia lisätutkintaa, johon Uoti vastasi myöntävästi. Tuomari kysyi vielä asianomistajilta, olisiko kielenkäytössä tullut ylilyöntejä ja olisiko asiassa sovinnon mahdollisuutta. Syyttäjä kertoi luopuvansa syytteistä, jos asianomaiset sopivat asian.

Kukkonen oli harmissaan kysyen vaaditaanko häntä vetämään juttu pois. Hän syytti poliisia, "poliisi on tehnyt virheen". Tuomari lohdutti Kukkoselta, ettei tätä vaadita vetämään juttua pois, sopiminen on vain yksi mahdollisuus. Sitten seurasi tauko.

Tauolla osapuolten välillä hierottiin sopua. Kukkonen sanoi vaativansa 500 euroa kulukorvusta, koska hänelle syntyy asiassa kuluja. Väisänen ja avustajansa Sarnesto halusivat sopia jutun. Väisänen oli valmis maksamaan kulukorvaukset. Sopua ei syntynyt.

Tauon jälkeen oikeus totesi, että juttu ollaan valmiita ratkaisemaan heti tai sitten hankitaan lisätutkintaa, jos sitä vaaditaan.

Kukkonen avustaja Uoti sai puhelimeensa viestejä Aurejärvi-Karjalaiselta. Niiden sanottiin olevan niitä viestejä, joita Väisänen aiemmin oli Aurejärvi-Karjalaiselle lähettänyt. Kysyttiin näkykö viesteistä alkuperäinen lähettäjä, mutta niistä näkyi vain viestin viimeinen lähettäjä eli Aurejärvi-Karjalainen. Ainakin yksi viesti oli välitetty Uotille myös Tiukkaselta. Kukkonen pyysi, että käräjäoikeus hyväksyisi todisteeksi Uotin puhelimeen välitetyt viestit.

Syyttäjän mielestä tällä tavoin Kukkonen avustajan puhelimeen välitetyt viestit kelpaisivat näytöksi, mutta hänestä tuomioistuim voi ne kyllä hylätäkin.

Tuomari totesi, ettei tämä ollut henkilötodistelua, vaan uuden tekniikan mukanaan tuomia mahdollisuuksia. Tuomari, Väisänen ja avustaja Sarnesto kaikki tutkivat Uotin puhelinta. Tuomari sanoi, ettei hän ole tällaista todistelua tai näytön esittämistä ennen tavannut.

Välillä Kukkonen pärähti ääneen, jolloin tuomari sanoi, ettei asianomistaja käy nyt keskustelua. Tuomioistuim harkitsee otetaanko annettu näyttö vastaan.

Syyttäjä ja Kukkonen pyysivät, että pääkäsittelyssä kuultaisiin todistajina Aurejärvi-Karjalaista ja Tiukkasta. Käräjäoikeus kieltäytyi tästä, koska todistajia ei ollut kuultu esitutkinnassa.

Istuntoa jatkettaessa tuomari totesi, ettei Uotin puhelimesta olevista tekstiviesteistä voida päätellä kuka viestit on alunperin lähettänyt. Täten viestejä on nyt turha enemmälti käydä läpi, eikä niitä hyväksytä näyttöksi. Vaihtoehdot ovat siis ratkaisun tekeminen nyt tai lisätutkinta, koska Aurejärvi-Karjalaista ja Tiukkasta ei ollut kuultu henkilökohtaisesti esitutkinnassa.

Kun asianomistaja Kukkonen ja syyttäjä vaativat lisätutkimuksia, poliisi saa käydä viestejä myöhemmin läpi. Pääkäsittely keskeytettiin, eikä uutta käsittelypäivää määrätty. Uuteen istuntoon kutsutaan kaikki sitten, kun lisätutkimukset ovat valmiit. Istunnolle oli varattu aikaa 9.30–11.00 ja se loppui kello 11.19.

Jälkipuintia

Väisänen oli pyytänyt jo ennen 26.9.2006 pidettyä ensimmäistä istuntoa Vapaa-ajattelijain liiton tiedottaja Petri Karismalta, että liitto lähettäisi jonkun seuraamaan vapaa-ajattelijoiden oikeudenkäyntiä. Karisma lupasi tehdä niin, mutta petti lupauksensa. Seuraavaksi Väisänen pyysi liiton pääsihteerin Jori Mäntysalolta samaa 10.1.2007 pidettävän istunnon osalta. Taas-kaan ketään liiton seuraajaa istuntoon ei tullut.

Liiton keskustelulistalla 12.1.2007 Kukkonen kirjoitti, että hänet "on haastettu oikeuteen todistajana". Kukosta kuultiin istunnossa todistelutarkoituksessa (näin voidaan tehdä myös vastaajan osalta), mutta väite on silti perätön. Kukkonen sai kutsun oikeudenkäyntiin asianomistajana. Hänen kuulemisensa oikeudenkäynnissä ei muuta hänen statustaan.

Vapaa-ajattelijain liitto ry perustettiin 21.11.1937, ja vapaa-ajatteliijoilla on tänä vuonna juhlavuosi.

Kimmo Sundström